

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa R. Ż.
przeciwko Skarbowi Państwa - Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych
Osobowych
o zadośćuczynienie i zobowiązanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 5 grudnia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 września 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 540 (pięćset czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz radcy prawnego E. K. F. kwotę 540 (pięćset czterdzieści) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl. i z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, niepubl.). Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie

skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Skarżącego obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji jurydycznej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości. Nie istnieje przy tym potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl., z dnia 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, niepubl., z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl. i z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.).

Zdaniem skarżącego w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne powiązane z potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości: „ Czy dobrem chronionym w rozumieniu art. 23 k.c. jest zdrowie rozumiane również, jako nie narażanie na długotrwały stres (np. w wyniku naruszenia godności), wywoływany przez nagminne załatwianie wniosków w postępowaniach administracyjnych (w tej sprawie przez GİODO), z naruszeniem terminów określonych w k.p.a. (art. 8, 12, 35) i niezawiadomienie, wbrew obowiązkowi nałożonemu na każdy organ w art. 36 k.p.a., o przyczynie zwłoki i nowym terminie załatwienia sprawy i czy organ administracji publicznej, jako naruszający jedno z dóbr chronionych, jest zobowiązany do złożenia oświadczenia usuwającego skutki naruszenia (przeprosiny), o których mowa w art. 24 § 1 k.c.” Ponadto w przekonaniu skarżącego wykładni wymagają przepisy prawne, budzące poważne wątpliwości „art. 450 i następne k.c. oraz art. 471 i następne k.c., a w szczególności rozstrzygnięcie, czy w postępowaniu

administracyjnym dotyczącym ochrony danych osobowych organ administracji publicznej, może używać w decyzji administracyjnej, w stosunku do strony tego postępowania określenia „dłużnik”, pomimo, okoliczności wskazujących na niezgodne z prawem przetwarzanie danych osobowych wnioskodawcy takiego postępowania, przez określony podmiot; a w konsekwencji, czy używanie określenia „dłużnik”, (jeżeli nawet tłumaczy się to ustawowym określeniem strony, w przepisach kodeksu cywilnego i odnoszącym się do zobowiązań) w odniesieniu do osoby, która w ostateczności, nie może być uznana za dłużnika, nawet w rozumieniu kodeksu cywilnego (trzy powództwa wniesione przeciwko R. Ż. zostały oddalone przed wydaniem decyzji i fakt ten był GODO znany) stanowi naruszenie dobra osobistego - czci, chronionego art. 23 k.c. i czy w takiej sytuacji można żądać złożenia przez organ administracji publicznej, powołany do ochrony danych osobowych, stosownego oświadczenia, o którym mowa w art. 24 § 1 k.c., usuwającego skutki naruszenia”

Zagadnienia prawne sformułowane przez skarżącego nie spełniają wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. Skarżący nie przytoczył ani nie uzasadnił takich argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, jedynie częściowo skonkretyzował przepisy, z którymi związał zaprezentowane problemy prawne. Nie wyjaśnił, dlaczego te zagadnienia mają charakter istotny. W zasadzie ograniczył się do sformułowania dwóch pytań, nie przeprowadzając żadnego pogłębionego wyводу prawnego dla wykazania, że jego wątpliwości stanowią istotne zagadnienie prawne wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego. Przy formułowaniu zagadnienia prawnego pominął, iż powinny one odpowiadać wymogowi pytania do rozstrzygnięcia, czyli wyznaczającego dwie możliwe odpowiedzi, w sposób zbliżony do przedstawienia Sądowi Najwyższemu zagadnienia przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepubl.). Ponadto, nie przedstawił wyvodu zawierającego szczegółową argumentację prawną przekonującą o istnieniu rozbieżnych ocen prawnych przedstawionego zagadnienia. We wniosku brak jest odniesienia do orzecznictwa Sądu Najwyższego i poglądów doktryny w kwestiach objętych zagadnieniem prawnym i sygnalizowanymi wątpliwościami interpretacyjnymi. Argumentacja

skarżącego jest jednostronna i ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu prawnego w opozycji do stanowiska Sądu drugiej instancji. Ponadto wskazane przez skarżącego zagadnienia prawne, nie mają charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniami w tej właśnie sprawie.

Wbrew stanowisku skarżącego zagadnienia te nie są zagadnieniami nowymi, dotychczas w orzecznictwie nie rozstrzygniętymi i stąd wymagającymi analizy prawnej i wyjaśnienia w interesie publicznym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, iż same ujemne przeżycia w postaci subiektywnie odczuwanego poczucia krzywdy, czy stresu, związanego z przewlekłym czy niesatysfakcjonującym przebiegiem postępowania, nie stanowią o naruszeniu dobra osobistego w postaci zdrowia czy czci. Przewlekłe prowadzenie postępowania może natomiast prowadzić w okolicznościach danej sprawy do naruszenia dobra osobistego określonego w art. 23 k.c., takiego jak np. zdrowie, część, godność. Prawo do rzetelnego postępowania, prowadzonego bez zbędnej zwłoki, nie stanowi dobra osobistego, w związku, z czym ewentualne niedoskonałości tego postępowania nie mogą być traktowane w kategoriach naruszenia dóbr osobistych stron. Natomiast „ wolność od stresu” nie stanowi odrębnego dobra osobistego, a długotrwały stres, może jedynie powodować naruszenie dobra osobistego, w postaci zdrowia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2003 r., V CK 344/02, niepubl., z dnia 17 września 2004 r., V CK 69/04, niepubl., z dnia 6 maja 2010 r., II CSK 640/09, OSNC-ZD 2011, nr A, poz. 4, z dnia 24 września 2015 r., V CSK 741/14, OSNC 2016, nr 7-8, poz. 95). Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtowany jest pogląd, iż o tym czy doszło do naruszenia dobra osobistego nie mogą decydować subiektywne odczucia osoby uważającej się za pokrzywdzoną i żądającej ochrony prawnej, lecz kryteria obiektywne, zwłaszcza zaś to, jaką reakcję wywołują w społeczeństwie określone zagrożenia lub naruszenia, a także całokształt okoliczności sprawy, której przedmiotem jest ochrona dóbr osobistych (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1997 r., III CKN 33/97, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 93, z dnia 5 kwietnia 2002 r., II CKN 953/00, niepubl., z dnia 25 lipca 2003 r., I PK

330/02, niepubl., z dnia 29 września 2010 r., V CSK 19/10, OSNC-ZD 2011, nr 2, poz. 37).

Natomiast przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie została w sposób właściwy uzasadniona. Skarżący nie wskazał żadnych rozbieżnych poglądów judykatury dotyczących wykładni przepisów prawnych związanych z zagadnieniami, które miały się stać podstawą przyjęcia skargi do rozpoznania ani nie wykazał, iż nie stały się one przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego, a jest to konieczne z uwagi na poważne wątpliwości, co do ich znaczenia powstające w procesie ich interpretacji i mieści się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. W uzasadnieniu wniosku brak jakiegokolwiek odniesienia do judykatury Sądu Najwyższego czy poglądów doktryny, w odniesieniu do przepisów mających rodzić poważne wątpliwości w procesie, ich wykładni.

Niezależnie od powyższego, z podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia, którą Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 i 398³ § 3 k.p.c.) wynika, iż podstawą powództwa, był przebieg czterech postępowań administracyjnych, przy czym przewlekłość, - choć nie mającą charakteru rażącego - stwierdzono jedynie, w odniesieniu, do jednego z nich. Nie ustalono, by powód w toku tych postępowań był traktowany przez pracowników pozwanego, w sposób poniżający i obraźliwy, a jedynie, że postępowania, były prowadzone z przyczyn organizacyjnych, w sposób opóźniony, w stosunku do terminów ustawowych. Jednocześnie nie stwierdzono adekwatnego związku przyczynowego, między dolegliwościami, na które skarżał się powód, a przebiegiem tych postępowań. Nie ustalono również wystąpienia żadnych zdarzeń w toku tych postępowań, które obiektywnie mogły być przyczyną negatywnych odczuć i dolegliwości powoda. Z podstawy prawnej rozstrzygnięcia wynika również, iż określenie powoda „dłużnikiem” w uzasadnieniu decyzji z dnia 12 października 2011 r. wiązało się z koniecznością prawnej oceny znaczenia faktów, które stanowiły przyczynę przetwarzania danych osobowych powoda i nie może być odczytywane w oderwaniu od kontekstu, w którym zostało użyte.

Z przytoczonych względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), o kosztach postępowania kasacyjnego orzekając na podstawie art. 98

§ 1 i 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804), nie znajdując podstaw do stosowania art. 102 k.p.c., a o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej należnych pełnomocnikowi reprezentującemu skarżącego z urzędu w postępowaniu kasacyjnym na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 14 ust. 1 pkt 2 i 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2015 r., poz. 1805).

jw